

คณะครุศาสตร์
FACULTY OF EDUCATION
Chulalongkorn University

การนำเสนอผลงานวิจัยสร้างสรรค์

เพลงร้องทำนองไทยร่วมสมัยสำหรับเด็ก:

การสร้างสรรค์ชุดบทเพลงไทยร่วมสมัย สำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย

โดย รองศาสตราจารย์ ดร. มนสิการ เหล่าวานิช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุาลัมพก์ เหล่าวานิช

อำนวยการเพลงโดย ร้อยเอกสมนึก แสงอรุณ

วันที่ 1 พฤษภาคม 2567 เวลา 14.00 น.

ณ โรงละคร 150 ปี ศรีสุริยวงศ์ สำนักงานศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ลงทะเบียนเข้าร่วมงาน

รับจำนวนจำกัด

จากใจผู้นำเสนอ

การนำเสนอผลงานวิจัยสร้างสรรค์ ในครั้งนี้เป็นการนำเสนอผลผลิตจากโครงการ “เพลงร้องทำนองไทย ร่วมสมัย สำหรับเด็ก: การสร้างสรรค์ชุดบทเพลงไทยร่วมสมัย สำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย” โดยนำเสนอในรูปแบบของกระบวนการในการสร้างสรรค์ และการนำบทเพลงไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ โดยบทเพลงที่สร้างสรรค์ชุดนี้ประกอบด้วย 10 บทเพลง ที่เกี่ยวข้องกับการนำเรื่องราวของสัตว์ 10 ชนิด มาสร้างสรรค์เป็นบทเพลง ด้วยเหตุที่เรื่องของสัตว์เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เด็กมีความรู้สึกคุ้นเคย จึงง่ายต่อการนำเด็ก ๆ ไปสู่การเรียนรู้บทเรียนต่าง ๆ ผ่านดนตรีและเนื้อร้องจากบทเพลงที่มีความแตกต่างกันตามอาภักปฏิกิริยาเฉพาะของสัตว์ชนิดต่าง ๆ ได้

แนวคิดหลักในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้คือ การคัดสรรทำนองบทเพลงไทยเดิมที่มีคุณค่า นำมาปรุงแต่งประพันธ์คำร้องใหม่ เรียบเรียงเสียงประสานและสร้างสรรค์ดนตรีขึ้นใหม่ในรูปแบบของบทเพลงไทยร่วมสมัย โดยคำนึงถึงหลักการทางทฤษฎีดนตรีศึกษา และจิตวิทยาพัฒนาการทางดนตรี เน้นเรื่องของการใช้ดนตรีเพื่อการส่งเสริมพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย ให้เด็กไทยได้รู้จักเพลงไทยเดิมที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติมากขึ้น รวมไปถึงการได้เรียนรู้ทักษะทางดนตรีและการบูรณาการเรื่องของดนตรี วัฒนธรรม ประเพณีของไทย เข้ากับการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการในช่วงปฐมวัยของเด็ก

บทเพลงบรรเลงโดยวงออร์เคสตราผสมเครื่องดนตรีไทย โดยพยายามนำเสนอเครื่องดนตรีไทย และเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรีไทยแต่ละเครื่องให้มีบทบาทเด่นในแต่ละบทเพลง เพื่อให้เด็ก ๆ ได้ฟังดนตรีจากเครื่องดนตรีที่หลากหลาย ได้รู้จัก จดจำหน้าตา และน้ำเสียงทั้งเครื่องดนตรีสากล และเครื่องดนตรีไทยได้

ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ ได้ถูกเผยแพร่ไปใช้ในสถาบันต่าง ๆ ในรูปแบบของกิจกรรมที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ ดังตัวอย่างที่คัดเลือกมานำเสนอให้เห็นในงานวันนี้ ซึ่งผลของการนำไปใช้ แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ว่า เพลงไทยสำหรับเด็กเป็นสิ่งที่ขาดแคลน และเป็นที่ต้องการอย่างมาก การสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้จึงสร้างสรรค์ขึ้นด้วยความคาดหวังอย่างเต็มเปี่ยมว่า การที่เด็กไทยได้เรียนรู้บทเพลงที่ดี มีคุณภาพ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงเวลาทองที่สำคัญต่อการวางรากฐานที่แข็งแรงของชีวิต จะส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาไปเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิการ เหล่าวานิช
หัวหน้าโครงการวิจัยฯ

รายการแสดง

ลำดับการแสดงบทเพลง

1. เพลงเสียงกลองของไทย
2. เพลงก.เอ๋ย ก.ไก่
3. เพลงปลาตะเพียนทอง
4. เพลงกบเต้
5. เพลงงูเขียว
6. เพลงกระต่ายเต้น
7. เพลงนกกิ้งกือ
8. เพลงค้างคาวกินกล้วย
9. เพลงลิงชน
10. เพลงม้าวิ่ง

ผู้ขับร้อง

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธี จันทศรี
แพรวพราว สุริยะรังสี
เพลงประพันธ์ เหล่าวานิช
แหววาว สุริยะรังสี
เพลงประพันธ์ เหล่าวานิช
แหววาว สุริยะรังสี
ธัญญทัต จตุรธำรง
ธัญญทัต จตุรธำรง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธี จันทศรี
เบญจภา แดงอินทวัฒน์

เพลงเสียงกลอง ของไทย

เพลงเสียงกลองของไทย

เพลง “เสียงกลองของไทย” นำทำนองมาจากเพลงพม่าทุงเล เฉพาะท่อนที่ 1 ซึ่งอยู่ในเพลงออก 12 ภาษา ที่มี 2 ท่อน มาพัฒนา เป็นทำนองร้อง ประพันธ์เพลงให้มีจังหวะเร็ว และสนุกสนาน เนื้อหา ของเพลงเกี่ยวกับลักษณะของเสียงกลอง วัสดุในการนำมาประดิษฐ์ กลอง คุณค่าหรือคุณประโยชน์จากร่างกายของสัตว์ และเลือกเสียง หน้าทับของกลอง มาประพันธ์เป็นคำร้องในลักษณะการถามตอบ เพื่อให้ผู้ฟังได้เรียนรู้ลักษณะหน้าทับจากกลองชนิดต่าง ๆ

คำร้องเพลงเสียงกลองของไทย

“กลองไทย กลองไทยใช้หนังวัวควายมาทำกลอง (ซ้ำ)

ชวนกันรำร้องมาตีกลองหน้าทับไทย (ซ้ำ)

กลองไทย กลองไทยใช้หนังวัวควายมาทำกลอง (ซ้ำ)

ชวนกันรำร้องมาตีกลองหน้าทับไทย (ซ้ำ)

เสียงตีกลองอะไร ตี ตีกลองทัด

ตุ้มตุ้มตุ้มตุ้ม ต่อมต่อมต่อมต่อม ตุ้มตุ้มตุ้มตุ้ม ต่อมต่อมต่อมต่อม

เสียงตีกลองอะไร ตี ตีตะโพน

ตุ๊บพลึงพลึง ตุ๊บพลึงพลึง ตุ๊บพลึงพลึง เท่งติงตุ๊บพลึงพลึง

เสียงตีกลองอะไร ตี ตีกลองแขก

ติงโจ๊ะติงติง ติงทั้งติงทั้ง ติงโจ๊ะติงติง ติงทั้งติงทั้ง

เสียงตีกลองอะไร ตี ตีกลองโตน

ป๊ะโตนป๊ะโตนป๊ะโตนโตน ป๊ะโตนป๊ะโตนป๊ะโตนโตน

เสียงตีกลองอะไร ตี ตีกลองยาว

บ่อม ป๊ะเปิงบ่อม ป๊ะเปิงบ่อม ป๊ะเปิงบ่อม เปิงบ่อมเปิงบ่อม

กลองไทยกลองไทยใช้หนังวัวควายมาทำกลอง (ซ้ำ)

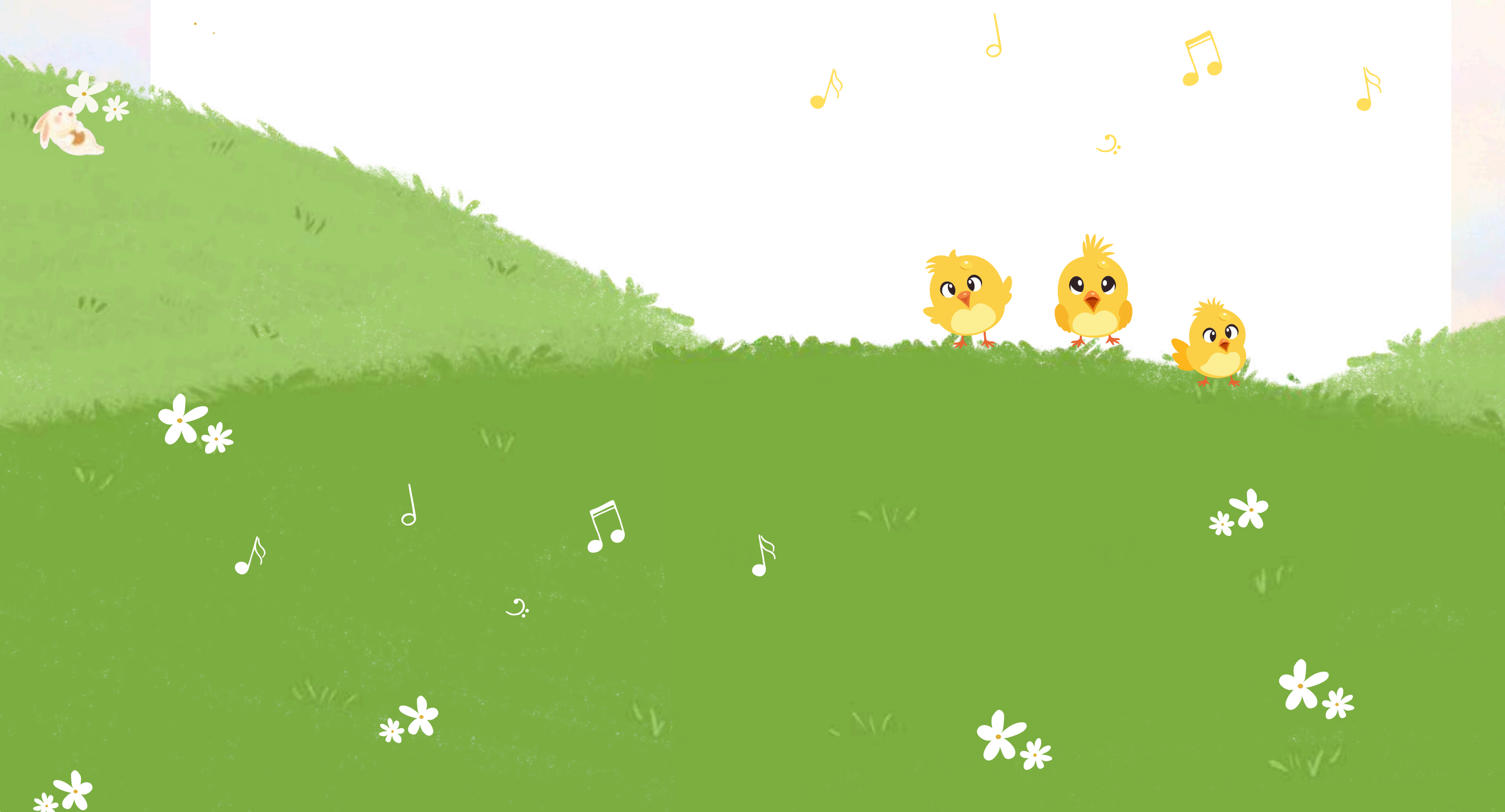
ชวนกันรำร้องมาตีกลองหน้าทับไทย (ซ้ำ) ”

เพลง ก.เอ๋ย ก.ไอ้

เพลงก.เอ๋ย ก.ไก่

เพลง “ก.เอ๋ย ก.ไก่” นำทำนองมาจากเพลงเขมรไล่ควาย ชั้นเดียว มี 1 ท่อน เป็นทำนองของเก่า ไม่ทราบนามผู้แต่ง เป็นเพลงที่ให้อารมณ์ความสนุกสนาน นิยมใช้ประกอบกิจกรรมขั้นของตัวละคร (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติเพลงเกร็ดเพลงละคร, 2550) บทร้องนำมาจากบทอาขยาน ก.ไก่ - ฮ.นกฮูก ที่มีอยู่เดิม นำมาบรรจุลงในทำนอง ด้วยวิธีการร้องกึ่งเนื้อเต็ม ไม่มีการเอื้อนทำนอง แต่ใช้วิธีการเว้นให้เครื่องดนตรีสอดรับในช่วงที่ไม่มีคำร้องบนทำนองเพลงแทน ใช้จังหวะเร็ว ให้เพลงมีความสนุกสนาน เพื่อช่วยให้การท่องจำพยัญชนะของไทยจดจำได้ง่ายขึ้น มีท่อนที่ร้องรับพร้อมกัน “ไช ไช้ไช ไช้” มีการประพันธ์ท่อนนำ และท่อนเชื่อมเพิ่ม คือ “พยัญชนะไทย จำให้ได้ พยัญชนะไทย มาจำไวไวไว ไช้ ไช้ไช้ไช้” เป็นการร้องรับแบบลูกคู่เพื่อให้สอดรับกับตัวเพลงและมีความสนุกสนานเพิ่มขึ้น

คำร้องเพลงก.เอ๋ย ก.ไก่

“พยัญชนะไทย จำให้ได้ พยัญชนะไทย มาจำไวไว ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้”

ก.เอ๋ยก.ไก่ ข.ไซ้ ในเล้า ข.ขวดของเรา ค.ควายเข้านา ค.คนชิงชัง

ฅ.ระฆังข้างฝา ง.งู ใจกล้า จ. जान ใช้ดี “ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้”

ฉ.ฉิ่งตีดัง ช.ช้างวิ่งหนี ซ.โซ่ล่ามที่ ฌ.กะเม่อคู่กัน ญ.หญิงโสกา

ฎ.ชะฎาสวมพลัน ฏ.ปะฏักหุ่นหัน ฐ.สัณฐานเข้ามารอง “ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้”

“พยัญชนะไทย จำให้ได้ พยัญชนะไทย มาจำไวไว ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้”

ท.นางมนโฑหน้าขาว ฒ.ผู้เฒ่าเดินย่อง ณ.เณรไม่มอง ด.เด็กต้องนิมนต์

ต.เต่าหลังตุง ถ.ถุงแบกขน ท.ทหารอดทน ฑ.ธงคนนิยม “ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้”

น.หนูขวกไซว่ บ.ใบไม้ทับถม ป.ปลาตากลม ผ.ผึ่งทำรัง ผ.ฝา ทนทาน

พ.พาน วางตั้ง ฟ.ฟั่นสะอาดจ้ง ภ.สำเภากางใบ “ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้”

ม.ม้าศึกคัก ย.ยักษ์เขี้ยวใหญ่ ร.เรือพายไป ล.ลิงไต่ราว ว.แหวนลงยา

ศ.ศาลาเจียบเหงา ษ.ภาษีหนวดยาว ส.เสือดาวคะนอง “ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้”

ห.หีบใส่ผ้า ห.จุฬาท่าผยอง อ.อ่างเนืองนอง ฮ.นกฮูก ตาโต “ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้”

“พยัญชนะไทย จำให้ได้ พยัญชนะไทย มาจำไวไว ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้”

เพลงปลาทะเฝ้ายน

ทอง

เพลงปลาตะเพียนทอง

เพลง “ปลาตะเพียนทอง” นำทำนองหลักมาจากเพลงปลาทอง ชั้นเดียว ของครูมนตรี ตราโมท (ศิลปินแห่งชาติ) มีทั้งหมด 3 ท่อน นำมาพัฒนาเป็นทำนองใหม่ เหลือเพียง 1 ท่อน แต่มี 3 วรรค โดยยังคงโครงสร้าง คีตลักษณ์ของเพลงเดิมไว้ ใช้การปรับแต่ง ปรับปรุง พัฒนาให้เป็นทำนอง ร้องที่เข้ากับคำร้องที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยบทร้องประพันธ์ในฉันทลักษณ์ กลอนสุภาพแบบกลอนหก มีบทสร้อยอยู่ตรงกลางที่ดนตรีไทยเรียกว่า “การว่าดอก” มีการสอดแทรกรูปแบบของเพลงกล่อมเด็ก (lullaby) การเรียบเรียงดนตรีใช้จังหวะปานกลาง ไม่ซับซ้อน เหมาะสมกับการนำไปใช้เป็นเพลงกล่อมเด็ก เพื่อสื่อให้เห็นวิถีชีวิตของการเลี้ยงลูกของคนไทย ตั้งแต่อดีตที่แขวนปลาตะเพียนไว้ที่เปล มีแม่ไกวเปลพร้อมกับร้องเพลง กล่อมลูกในเปล เป็นประเพณีที่ดึกดำบรรพ์ของคนไทยที่ยังมีมาถึงปัจจุบัน

คำร้องเพลงปลาตะเพียนทอง

“ปลาตะเพียนเวียนว่ายในคลอง เกล็ดสีทองดูงามตา
ตะเพียนทองลอยล่องธารา โบราณนานมาเป็นปลานำโชค
เจ้าช่อใบลานปลาตะเพียนसानสวยงามของไทย
เด็กน้อยเอยนอนอยู่ในเปล โอละหม่อมองปลาตะเพียน (ซ้ำ) ”

เพลงกบเต้าน

เพลงกบเต้น

เพลง “กบเต้น” นำทำนองมาจากเพลงกบเต้น สองชั้น ประเภทหน้า
ทับสองไม้ มี 2 ท่อน ปรากฏอยู่ในเพลงซ้ำเรื่องเต่าทอง มาพัฒนาเป็น
ทำนองสำหรับร้อง มีการเว้นช่วงทำนองให้มีการร้องเสียงกบ “อบ อบ” และ
ยังคงโครงสร้างคีตลักษณ์ของเพลงเดิมไว้ มีการนำรูปแบบจังหวะกลองยาว
มาผสมผสานกับจังหวะแบบลาติน ใช้จังหวะค่อนข้างเร็ว สนุกสนาน เรียบ
เรียงดนตรีให้จดจำได้ง่าย และเน้นระยะห่างชั้นคู่เสียง คู่ 4 ให้เด็กเกิดความ
คุ้นเคย บทร้องเป็นฉันทลักษณ์แบบอิสระ มีสัมผัสนอกสัมผัสในอยู่บ้างแต่
ไม่อ้างอิงฉันทลักษณ์แบบใด คำร้องประพันธ์ขึ้นเพื่อสื่อสารถึงอากัปกริยา
ลักษณะการดำเนินชีวิตของกบ ลักษณะการหาอาหารของกบ เช่น การกระ
โดดของกบที่กระโดดไกล กระโดดใกล้ กระโดดสูง กระโดดต่ำ เสียงร้องของ
กบ การหากินแมลง ฯลฯ

คำร้องเพลงกบเต้น

“อบอบ อบอบ

กบร้องอบอ๊อบ กบร้องอบอ๊อบ กระโดดโลดเต้น
เป็นสัญญาณร้องเตือนเหมือนฝนจะตก กระโดดกระโดดเต้นดีใจ
พวกเราเร็วไวถึงเวลาสำราญ กบกระโดดกันหากินแมลง

อบ อบอบอบ

ตอนกลางวันมันแช่น้ำนอน หลบแดดหลบร้อนซ่อนในกอหญ้า
ตอนกลางคืนเย็นขึ้นอุรา ขึ้นบกกระโดดมาหาอาหารกินกัน
อ๊อบ อ๊อบ ร้องเพลงกบเต้น ชวนกันมาเล่นเต้นเพลงท่ากบ
กระโดดไปมาท่าทำเสียงหลบ ส่งเสียงอ๊อบอ๊อบไปตามทุ่งนา

อบอบ อบอบ”

เพลง งูเขียว

เพลงงูเขียว

เพลง “งูเขียว” นำทำนองมาจาก เพลงนาคราช ชั้นเดียว มาพัฒนาเป็นทำนองใหม่สำหรับร้อง ซึ่งเดิมมีแต่อัตราจังหวะชั้นเดียว เรียกว่าเพลงไล่เดือนฉกจ๊ก ภายหลังมีผู้เปลี่ยนชื่อเป็นเพลง นาคราชแผลงฤทธิ์ หรือนาคราชเล็กพังพาน แต่เรียกสั้น ๆ ว่า เพลง นาคราช ต่อมา มีผู้นำเพลงนาคราชไปประพันธ์เป็นทำนอง สองชั้น และ สามชั้น อีกหลายทาง และยังคงใช้ชื่อว่า เพลงนาคราช จนปี พ.ศ. 2490 หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ประพันธ์ ทำนอง 3 ชั้นขึ้นใหม่ มีสำนวนเพลงที่รุ่มร่า อารมณ์ จึงได้ตั้งชื่อ ใหม่ว่า เพลงไล่พระจันทร์ (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติ เพลงและบทร้องเพลงเถา, 2549) เพลงนี้ตั้งใจประพันธ์ให้มีจังหวะ ค่อนข้างเร็ว เน้นให้เกิดความสนุกสนาน น่าติดตามไปตามเรื่องราว ของเพลง เรียบเรียงดนตรีให้จดจำได้ง่าย บทร้องเป็นฉันทลักษณ์ แบบอิสระ มีสัมผัสนอกสัมผัสในอยู่บ้าง แต่ไม่อ้างอิงฉันทลักษณ์ แบบใด คำร้องไม่ยาวเกินไป เนื้อหาของเพลงเกี่ยวกับอากัปกริยา ลักษณะรูปลักษณ์ของงู วิธีการดำเนินชีวิต และความอันตรายของงู ที่ควรระมัดระวัง

คำร้องเพลงงูเขียว

“งูเขียวอยู่บนกิ่งไม้อย่าเข้าไปใกล้มันตราย
ตัวยาวเลื้อยเข้าพุ่มไม้ แคล้วคล่องว่องไว สายหัวสายหาง
มันทำตัวอวด ครอบอำพราง เจ้าจระเข้เจ้างูเขียว (ซ้ำ) ”

เพลงกระต่าย เต้น

เพลงกระต่ายเต้น

เพลง “กระต่ายเต้น” นำทำนองมาจากเพลงกระต่ายเต้นสองชั้น และชั้นเดียว มี 3 ท่อน เพลงกระต่ายเต้นเป็นเพลงไทยสำเนียงมอญ ซึ่งเป็นทำนองเพลงเก่าสมัยอยุธยา รวมอยู่ในเพลงชุดกระต่ายชมเดือน ใช้ประกอบการแสดงละคร ต่อมาภายหลังผู้แสดงลิเกนิยมนำเพลงกระต่ายเต้นมาใช้ในการร้องประกอบการแสดงลิเกด้วยเช่นกัน (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติเพลงเกร็ดเพลงละคร, 2550) การเรียบเรียงนำทำนองเพลงของเดิมทั้ง 3 ท่อน มาพัฒนาเป็นทำนองสำหรับร้อง บทร้องประพันธ์ในฉันทลักษณ์กลอนสุภาพแบบกลอนแปด คำร้องใช้ลักษณะของการเล่านิทาน เรื่องราวของกระต่ายให้มีความสนุกสนาน น่าฟัง น่าติดตาม และกล่าวถึงลักษณะนิสัยของกระต่าย อากัปกิริยาต่าง ๆ ลักษณะรูปร่าง เช่น การกระโดดเข้าพุ่มไม้ ลักษณะขนของกระต่ายที่มีความนุ่มคล้ายกับนุ่น อีกทั้งสร้างจินตนาการให้เด็กรู้สึกถึงความน่ารักของกระต่าย

คำร้องเพลงกระต่ายเต้น

“มองไปเห็นกระต่ายน้อยเต้นรำ ย่าย่ำระบำเท้าไฟ
ยาวชูหูกระต่ายน้อยไขว่ไขว่ โยกย้ายสายสะโพกโบกหางสั้น
เร็วเร็ววิ่งเร็วหน้าไป กระโดดไกลโย่งโย่งเข้าพุ่มไม้
ปุยปุยขนปุยเหมือนนุ่นฝ้าย ชอบกินผักใบยอดหญ้ากินผักกาด
กระโดดกระโดดเต้นไปด้วยกัน สนุกสนานเบิกบานสำราญอุรา
ชวนกันวิ่งไวกะไปที่ไหนนะ มะมาเต้นรำกับกระต่าย”

เพลงนกกิ้งกือ

เพลงนกกิ้งโครง

เพลง “นกกิ้งโครง” นำทำนองหลักมาจากเพลง (ฉิ่ง) นกกิ้งโครง ชั้นเดียว มี 2 ท่อน ซึ่งอยู่ในเพลงเรื่องฉิ่งพระฉั่น เป็นเพลงสำหรับบรรเลง ประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนาในขั้นตอนที่พระภิกษุฉั่นภัตตาหาร (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติเพลงเกร็ดและเพลงละคร, 2550) เรียบเรียงใหม่โดยการนำทำนองเพลงนกกิ้งโครง ชั้นเดียว เฉพาะท่อนที่ 1 มาพัฒนาทำนองใหม่ และยังคงโครงสร้างคีตลักษณ์ของเพลงเหมือนเดิม บทร้องเป็นบทร้องที่เป็นฉันทลักษณ์แบบอิสระ มีสัมผัสนอกสัมผัสในอยู่บ้างแต่ไม่อ้างอิงฉันทลักษณ์แบบใด บทร้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับอากัปกิริยา วิธีการดำเนินชีวิต และเสียงร้องของนกกิ้งโครง เลือกใช้จังหวะค่อนข้างเร็ว ให้มีอารมณ์คล้ายกับนกกำลังบิน

คำร้องเพลงนกกิ้งโครง

“อ้อยอ้อเอียง อ้อยอ้อเอียง อ้อยอ้อเอียง ควิก ควิก (ซ้ำ)

นกกิ้งโครง นกกิ้งโครง นกกิ้งโครงร้องดัง (ซ้ำ)

เสียงร้อง อ้อยอ้อเอียง เสียงร้อง อ้อยอ้อเอียง

พากันบินไปตามท้องทุ่ง รวมกันเป็นฝูงออกหากิน

กินแมลงและกินพืชเมล็ด พอกินกันเสร็จพากันไปทำรัง

บินลงเข้าโพรงนกเอี้ยง อ้อยอ้อเอียงขออภัย”

เพลงค้างคาวกิน กล้วย

เพลงค้างคาวกินกล้วย

เพลง “ค้างคาวกินกล้วย” เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเพลง “ลิงกับเสือ” นำทำนองมาจากเพลงค้างคาวกินกล้วย ชั้นเดียว มี 3 ท่อน เป็นเพลงไทยเดิม อัตราจังหวะชั้นเดียว ทำนองเก่าสมัยกรุงศรีอยุธยา นิยมใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครในฉากที่เป็นป่าเขาลำเนาไพร หรือใช้บรรเลงเพื่อประกอบกิจกรรมการเดินทางของตัวละครที่เป็นตัวตลก เป็นเพลงที่มีลีลา ทำนอง และอัตราจังหวะกระชั้น รุกเร้า ชวนให้อารมณ์คึกคัก สนุกสนาน หรือให้อารมณ์ตลกขบขัน (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติเพลงเกร็ดและเพลงละครร้อง, 2549) นำมาเรียบเรียงโดยการนำทั้ง 3 ท่อนมาพัฒนาเป็นทำนองสำหรับร้อง เรียบเรียงดนตรีโดยเน้นความสนุกสนาน ใช้จังหวะปานกลาง บทร้องประพันธ์ในฉันทลักษณ์กลอนสุภาพแบบกลอนหก คำร้องพูดถึงการดำรงชีวิตของค้างคาว การออกหาอาหาร อธิบายถึงลักษณะรูปร่าง โดยใช้การเปรียบเปรยจากสัตว์ที่เป็นที่รู้จักของเด็ก ๆ เช่น “เป็นนกกมีหู เป็นหนูมีปีก” อีกทั้งยังกล่าวถึงอากัปภิกขะของค้างคาว เช่น ตอนนอนค้างคาวจะเอาหัวห้อยลงมาสู้พื้นและใช้เท้าเกาะกิ่งไม้เอาไว้

คำร้องเพลงค้างคาวกินกล้วย

“ค้างคาวกำลังบินค้างคาวมันบิน ค้างคาวมันบินจะไปกินกล้วย (ซ้ำ)
กลางวันค้างคาวจะนอน มันนอนพักผ่อนไม่ออกไปไหน
กลางคืนมันตื่นเร็วไว หากินผลไม้มากมายในป่า
ตัวมันเป็นนกกมีหู มีหน้าเหมือนหนูมีปีกไว้บิน
ตอนนอนเอาหัวปักดิน กลับเท้าเกาะหินเกาะกิ่งนอนสบาย”

เพลงลิงชฌ

เพลงลิงชน

เพลง “ลิงชน” นำทำนองมาจาก “เพลงลิงโลด สองชั้น” มี 1 ท่อน เป็นเพลงประเภทหน้าทับพิเศษ ใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขนโดยเฉพาะบทร้องสำหรับตัวละครหนุมานตอนหนุมานหักคอเอราวัณ มักใช้บรรเลงคู่กับเพลง “ลิงลาน” และมักจะบรรจุคำร้องเข้ากับทำนองเพลงในฉากที่ตัวละครฝ่ายพลลิงมีท่าโกรธ เช่นในบทคอนเสิร์ตเรื่องรามเกียรติ์ ตอนอินทรชิตแผลงศรพรหมมาศ (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติ เพลงเกร็ดและเพลงละคร, 2550) เรียบเรียงโดยการทำนองเพลงลิงโลด สองชั้น มาพัฒนาเป็นทำนองใหม่ โดยยังคงโครงสร้างคีตลักษณ์ของเพลงเหมือนเดิม แต่แบ่งใหม่เป็น 2 ท่อน บทร้องเป็นฉันทลักษณ์แบบอิสระ มีสัมผัสนอกสัมผัสในอยู่บ้างแต่ไม่อ้างอิงฉันทลักษณ์แบบใด ใช้จังหวะค่อนข้างเร็ว และสนุกสนาน มีการสอดแทรกเสียงร้องของลิง “เจี้ยก เจี้ยก” คำร้องมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับอากัปกิริยาของลิง วิถีชีวิตของลิง ลักษณะธรรมชาติ นิสัยของลิงรวมทั้งสอดแทรกวิธีการร้องเล่นของเด็กในสมัยก่อน และการร้องแบบโขนสดไว้ในท่อนที่ 2 เพื่อให้เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้วิธีการร้องเล่นแบบสมัยก่อนผ่านบทเพลง

คำร้องเพลงลิงชน

“โน่งเนงโน่งเนงเจี้ยกเจี้ยก โน่งเนงโน่งเนงเจี้ยกเจี้ยก

ลิงจอมชนอยู่บนต้นไม้ โลดไล่เกาะกิ่ง มันไม่อยู่นิ่ง เจ้าลิงตัวน้อย

เกาข้างซ้าย เกาข้างขวา กระโจนไปมาเล่นกัน

ลิงแคล่วคล่องฉลาดว่องไว พากันปีนป่ายไต่ราว

ปีะโต้นโต้นโต้นโต้นโต้น ปีะโต้นโต้นโต้นโต้นโต้น

หนุมานลิงขาว ปีะโต้นโต้นโต้นโต้นโต้น

มีเรื่องมีราวกับลิงสีดำ ปีะโต้นโต้นโต้นโต้นโต้น

ลิงขาวไล่จับลิงดำ ลิงดำไล่จับลิงขาว

จึงเป็นเรื่องราว จับลิงหัวดำ”

เพลงแม่ไก่

เพลงม้าวิง

เพลง “ม้าวิง” นำทำนองมาจากเพลง เพลงม้าโขยก ชั้นเดียว หรือเรียกอีกชื่อว่า ท้ายด้อมค่าย ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นเพลงอัตราจังหวะชั้นเดียว มี 2 ท่อน รวมอยู่ในเพลงชุดด้อมค่าย นิยมบรรเลงประกอบการแสดง รำขี้ม้า ของลิเก บางครั้งเรียกว่าม้าวิง หรือรำขี้ม้า (ศร ศิลปบรรเลง, 2524) และในช่วงท่อนบรรเลงของเครื่องดนตรี ได้สอดแทรกทำนองของเพลง “อัสวลีลา” ของครุมนตรี ตราโมท (ศิลปินแห่งชาติ) เพิ่มเข้าไป โดยปรับอัตราจังหวะให้เป็น 12/8 ส่วนบทร้องเป็นฉันทลักษณ์แบบอิสระ มีสัมผัสนอกสัมผัสในอยู่บ้าง แต่ไม่อ้างอิง ฉันทลักษณ์แบบใด โดยคำร้องมีเนื้อหาบรรยายถึงลักษณะนิสัยของม้า เช่น การวิ่ง การกระโดด และการควบของม้า ฯลฯ

คำร้องเพลงม้าวิง

“เพลงม้าวิง มั่นวิ่งกุกกิบ ม้าสีหมอก ออกวิ่งไป กระโดดไกล
ข้ามไปชายป่า ควบขาย่อง แคล่วคล่องว่องไว
ขโยกโยกย้าย สลับซ้ายขวา จะวิ่งไปไหน วิ่งไล่กันมา
คึกคักม้ามา เร็วเร็วไว จะชวนไปกินหญ้า
กุกกิบกุกกิบ ขยับสี่เท้า กอบแก้มกอบแก้ม โยกหัวไปมา
สะบัดบั้นท้ายไกวหาง วิ่งเร็วแข็งแรงแข่งขัน
ม้าวิงทุกวันสุขสันต์รื่นเริง

รายนามนักดนตรีสากล

วาทยากร ร้อยเอกสมนึก แสงอรุณ

นักร้อง

เพลงประพันธ์ เหล่าวานิช

แวววาว สุริยะรังสี

แพรวพราว สุริยะรังสี

ธัญฤทธิ์ จตุรธำรง

เบญจภา แดงอินทรวัดน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธี จันทร์ศรี

งูเขียว ปลาตะเพียนทอง

กบเต็น กระต่ายเต็น

ก.เอ๋ย ก.ไก่

ค่างคาวกินกล้วย นกกิ่งไคร้

ม้าวิ่ง

ลิงชน เสียงกลองของไทย

นักดนตรีสากล

ผู้ควบคุมฝึกซ้อมวงดนตรีสากล

รศ.ดร.มนสิการ เหล่าวานิช. รศ. ดร. เอกชัย พุทธิรัณู

Drum set

ผศ. ดร.เผ่าพันธุ์ อำนางธรรม

Percussion

ผศ.ดร.เผ่าพันธุ์ อำนางธรรม

กัญฐิตา โกมลพันธุ์

Violin 1

สุทธิพงศ์ พรหมกลาง

ขจิตทัต ศรีบุญ

พีระชาติ สุวรรณสิงห์

สิริณัฐ อ่อนทอง

ฉัตรชัย จุลบุตร

มงคล วนารักษ์พิทักษ์

สริตาภรณ์ สุภัตสรชยุต

Violin 2

บุญยวีร์ กิจโดมกุล

ณภัทร ชัยปกรณ

ตักวา จะโรจน์มะ

ณัชพล เหลียวเลขา

Viola

วีรภัทร ไผ่กะสวัสต์

วินทกร สอนไว

อมเรศ คำสม

Cello

สุดาร์ตน์ นุสายรัมย์

ธนพงษ์ คงเอี่ยมพิธิ

ชรภิญโญ ชูธรรมาวงศ์

Double bass

ชนินาถ หมื่นสนิ

Electric Bass

กรวิชญ์ เรืองขำ

Flute

กมลชนก ฉิมโหมด

Oboe

สาธการ แสงอรุณ

Clarinet

กัลยกร ภูมมารักษ์

Bassoon

ณเอก แจงจิรวัดน์

Trumpet

ปฐมพร สีดาแหลม

Horn

นภสินธ์ วงศ์ภูริวัฒน์

Trombone

สุรศักดิ์ วิริยะศักดิ์ดำนันท์

Piano

วันชนะ สมภักดี

รายนามนักดนตรีไทย

ผู้ควบคุมการฝึกซ้อมดนตรีไทย

ผศ.ดร.วิชาลัมพก์ เหล่าวานิช

ระนาดเอก,กลองยาว,ฉาบ

เฉลิมพันธ์ุ ฤาวิชา

จะเข้

วีระกิจ สุวรรณพิทักษ์

ปี่ใน,ปี่ชวา,ขลุ่ยเพียงออ,กรับ

สโรชา อัสวมาติบุญ

ระนาดทุ้ม,ฆ้องวงใหญ่,ฆ้องคู่,กลองทัด

นายวัฒน์วิชญ์ เจริญพงษ์

ตะโพน,กลองแขก,เปิงมางคอก,โตน-รำมะนา,โตน

ปฏิพล ชำนาญกลาง

กลองแขก,กลองโตน,ตะโพน,ฉาบ,กรับพวง

มณฑน์นัส ลือชัย

ฉาบ,โหม่ง,กรับ,ฉิ่ง

ปวีศา สามารถ

ซอด้วง

พีรทัต วงษ์ประเสริฐ

ขอบคุณ

ขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กรรมการพิจารณาการให้ทุนทุกท่าน ที่เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าของงาน และให้ทุนวิจัยมาสนับสนุนการสร้างสรรค์งาน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนมาร่วมฟังการนำเสนอผลงานในวันนี้

ขอบคุณสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ บัวทอง ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ คุณอรรถวิชญ์ อัมพรประภา นักวิชาการโสตทัศนศึกษา และเจ้าหน้าที่ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่ ดูแลระบบแสง สี เสียง และด้านต่าง ๆ ในการจัดแสดง

ขอบคุณร้อยเอก สมนึก แสงอรุณ ผู้ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา มาร่วมสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ด้วยกัน และมาเป็นวิทยากรควบคุมวงบรรเลงในการนำเสนอผลงานวันนี้

ขอบคุณศิลปินจากวง Sisters' Time ครูแวววาว สุริยะรังสี ครูแพรวพราว สุริยะรังสี และครูเบญจภา แดงอินทวัฒน์ ที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือในส่วนสำคัญด้านต่าง ๆ ของการทำโครงการนี้มาตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่มีแนวคิด ยังไม่เห็นปลายทาง และมีส่วนร่วมทั้งบันทึกเสียง คัดกิจกรรม นำบทเพลงไปใช้ และมาร่วมแสดงในวันนี้

ขอบคุณนักร้อง คุณธัญฤทัย จตุรธำรง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธี จันทรศรีที่มาร่วมบันทึกเสียง ฝึกซ้อมและร่วมแสดง

ขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.เอกชัย พุทธิรัณ ผู้เป็นหลักสำคัญในการคัดเลือกนักดนตรี คุมซ้อมวงดนตรีสากล ช่วยทุกสิ่งทุกอย่าง

ขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงศ์วัฒน์ วสันตสุรีย์ ผู้ได้รับทุนปีเดียวกัน ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำทุกสิ่ง เป็นกำลังใจให้กัน จนสามารถปฏิบัติงานนี้สำเร็จไปด้วยกัน

ขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาวน์มนัส ประภักดิ์ ผู้ผลักดันให้ได้รับทุน และช่วยเหลือทุกด้านจนงานสำเร็จ

ขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัส ตองการพานิช ที่คอยให้คำแนะนำในการจัดการเรื่องต่างๆ และอาสาสมัครบรรเลงดนตรีให้ ช่วยดูแลจัดการเรื่องนักดนตรี การฝึกซ้อมของกลุ่มเครื่องกระทบทั้งหมด

ขอบคุณอาจารย์วันชนะ สมภักดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผ่าพันธุ์ อำนางธรรม ที่มาร่วมบรรเลงดนตรีด้วยกันวันนี้

ขอบคุณอาจารย์ณัฐพร โกศัยกานนท์ ที่ช่วยดูแลเรื่องการบันทึกเสียงร้องให้กับงานสร้างสรรค์ชุดนี้ และมาร่วมควบคุมเสียงในการแสดงวันนี้

ขอบคุณ (ต่อ)

ขอบคุณคณาจารย์วิทยาลัยการดนตรี มรภ.บ้านสมเด็จเจ้าพระยา เจ้าหน้าที่นักศึกษาทุกฝ่ายที่ช่วยสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการจัดงาน และมาให้กำลังใจการจัดงานในวันนี้

ขอบคุณคณาจารย์ ทีมนิสิต สาขาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มาช่วยบรรเลงดนตรี ช่วยเหลือการจัดงานด้านต่าง ๆ ให้งานสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

ขอบคุณ ด.ช.เพลงประพันธ์ เหล่าวานิช แรغبันดาลใจคนสำคัญที่ทำให้เกิดผลงานชุดนี้ มีส่วนร่วมอยู่ในทุกส่วนของกระบวนการสร้างสรรค์ ทั้งข้อเสนอ ความคิดเห็น วาดภาพประกอบ มาร่วมร้อง ร่วมแสดง และอยากมีส่วนร่วมในทุกตำแหน่งหน้าที่ของงาน

ขอบคุณอาจารย์นาทนภา ตระกูลเดช อาจารย์ว่าที่ร้อยตรี อลัมพล สังฆเศรษฐี ผู้ช่วยออกแบบท่าทางการแสดงน่ารัก ๆ ของเด็ก ๆ ในเพลงนกกิ้งโครง และเพลงลิงชน

ขอบคุณครูงามตา นันทขว้าง และครูวิชชุดา ศรีมาศ ที่ช่วยให้คำแนะนำในการปรับแก้ไขเพลงและออกแบบกิจกรรมการนำเพลงไปใช้

ขอบคุณครูกบ ราชศักดิ์ เรืองใจ ที่ช่วยออกแบบท่าทางการแสดงกลอง และร่วมแสดงเปิดงานด้วยกัน

ขอบคุณครูมุก ภูริตา อินทรวัช ที่ช่วยออกแบบรูปภาพสวย ๆ ในผลงานทั้งโปสเตอร์ สื่อบัตร หนังสือ ช่วยออกแบบกิจกรรมน่ารัก ๆ ไปใช้ในโรงเรียน

ขอบคุณคุณติณห์ บุญถนอม ที่ช่วยดูแลเรื่องโน้ตเพลง ตรวจแก้ไข ปรับจัดหน้า และมาช่วยครูทันที่ที่ร้องขอ

ขอบคุณนักดนตรีทุกท่านทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากลที่มาร่วมฝึกซ้อม และแสดงผลงานชุดนี้ด้วยกัน

ขอบคุณทีมออร์แกนซ์ ทีมเบื่องหลังทุกท่าน ที่ช่วยดูแลจัดการด้านต่าง ๆ จนงานเสร็จเรียบร้อยด้วยดี

ขอบคุณเด็กน้อยทุกคน (โดยเฉพาะ ตูตู บีบี บั้ว ลุย ลิล ก้อง) ที่มาช่วยให้งานมีสีสัน สนุกสนาน เต็มไปด้วยเสียงหัวเราะ และขอบคุณทีมแม่ ๆ พ่อ ๆ ที่น่ารักทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนเด็ก ๆ ทั้งเวลาในการฝึกซ้อม การเตรียมชุดการแสดง และการร่วมมือช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

ขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในทุกส่วนของการทำงานสร้างสรรค์ชุดนี้ ที่ไม่อาจกล่าวนามได้ทั้งหมด ที่มาช่วยเติมเต็มให้ผลงานชุดนี้เสร็จสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้

ขอบคุณผู้ชมทุกท่าน ที่มาร่วมให้กำลังใจการนำเสนองานในวันนี้ค่ะ

คณะครุศาสตร์
FACULTY OF EDUCATION
Chulalongkorn University

